

Marja Bäck
Tiemestari
Savo-Karjalan tiepiiri
Tiehallinto

Laadunvarmistus kunnossapidon alueurakoissa

Nykyisellään tienhoitotyöt on kilpailutettu ja alalla on monta eri toimijaa. Kilpailun avautumisen myötä on ollut pakko luoda yhteiset pelisäännöt ja määritellä tiestön laatuvaatimukset.

Kunnossapidon urakkamuotona on kokonaisvastuullinen alueurakka ja laadunvarmistuksen muotona laatuvaastuurakentaminen eli LVR. Tilaajataho edellyttää, että hoidon urakoitsijat toteuttavat ja ylläpitävät urakka-asiakirjoissa määritellyn laadun tiestöllä. Tilaaja edellyttää myös, että urakoitsijat varmistavat laadun toteutumisen itse.

Urakoiden laadunvarmistusperiaatteet ja -vaatimukset sekä talvi- että kesähoidon osalta on kuvattu urakka-asiakirjoissa. Urakoitsijan velvollisuus on toteuttaa itsenäisesti ja luotettavasti urakan laadunvarmistus sopimusasiakirjojen mukaisten vaatimusten ja menettelytapojen mukaisesti.

Toiminta- ja laatusuunnitelmissaan urakoitsijat osoittavat yksityiskohtai-

Urakoitsija raportoi tekemänsä talvihoitotoimenpiteet ja niiden ajankohdat tieverkolta sovituilta pisteiltä tilaajan tietojärjestelmään.

Kesälahden Mustalahden maantieltä talvella 2007.

Kuva: Martti Leppänen

Mielipiteitä ulkopuolisen konsultin käytöstä alueurakan laadunvalvonnassa on varmasti puolesta ja vastaan.

sesti kaikki järjestelmiin, resursseihin, toimintatapoihin ja raportointiin liittyvät toimet laadun varmistamiseksi. Laadunvarmistuksen toimivuutta tarkastellaan yhdessä tilaajan ja urakoitsijan kanssa urakan alkaessa sopimuskatselmuksissa sekä urakan aikana työmaakokouksissa ja mahdollisissa auditoinneissa.

Urakka-asiakirjoissa on pyritty mahdollisimman tarkoin määrittelemään tiestön ja liikenneympäristön laatuvaatimukset niin talvi- kuin kesähoidollekin. Hyvän yhteistyön edellytys tilaajan ja urakoitsijan välillä on, että laatuvaatimukset ymmärretään samalla tavalla.

Talvikaudella tilattuun laatutasoon pääseminen edellyttää urakoitsijalta sää- ja kelitilanteiden hyvää hallintaa sekä kunnossapitotoimenpiteiden oikea-aikaista käynnistämistä. Talvihoidossa laatuvaatimuksia asetetaan muun muassa tien lumisuudelle, kitalle ja tasaisuudelle. Talvella tiestötarkastuksia tehdään vähintään viikon välein. Koska varsinainen laadun osoittaminen kattavasti tilaajalle edellyttäisi huomattavan suuren havaintoaineiston, laaturaportointi toteutetaan osittain toimenpideraportointina. Tämän lisäksi urakoitsija on velvollinen raportimaan laadun alitukset ja poikkeamat kuvaamastaan laatusuunnitelmasta poikkeamaraportointina.

Toimenpideraportointi toteutetaan ns. poikkileikkauseurantana. Urakoitsija raportoi tekemänsä talvihoitotoimenpiteet ja niiden ajankohdat tieverkolta sovituilta pisteiltä tilaajan tietojärjestelmään (AURA).

Kesäkaudella sorateiden laatuvaatimusten mukaisen kunnan ylläpitäminen edellyttää urakoitsijalta jatkuvaa tiestön seurantaa. Laatuvaatimukset edellyttävät, että soratien pinta on riittävän tasainen, kiinteä ja pölyämätön. Kesällä tiestötarkastuksia tehdään vähintään kaksi kertaa kuukaudessa, tarvittaessa useamminkin. Sorateiden pinnan laatu raportoidaan tilaajan esittämistä kohteista, joita on noin 4 %

Oskula-Uskali maantieltä Kiihtelysvaarasta.

Kuva: Martti Leppänen

urakan soratiepituudesta. Sorateiden pintakunto arvioidaan silmämääräisesti 5-luokkaisella asteikolla. Laatu mitataan kahden km:n osuuksina tai tätä lyhyemmällä sorateilla koko tiepituudelta sadan metrin välein. Jokainen sadan metrin havainto raportoidaan.

Urakoitsijan velvollisuus on siis tuottaa ja ylläpitää tiestölle sovittu laatu ja varmistaa, että sovittu laatutaso on saavutettu. Laaduntuotto on kyettävä raportimaan niin, että tilaaja voi raporttien perusteella olla vakuutunut tiestön laadusta. Urakoitsijan tilaajalle toimittamien laaturaporttien lisäksi laatua valvotaan myös tien päällä. Tiemestarit seuraavat hoidon laatutasoa pistokokein.

Savo-Karjalan tiepiiriin noin 11 000 km:n tiestö on jaettu 11 alueurakkaan, joita valvoo kahdeksan tiemestaria. Alueurakoiden koot vaihtelevat noin 500 km:stä 1 200 km:iin. Tällä hetkellä kolmella tiemestarilla on valvottavanaan kaksi alueurakkaa samanaikaisesti. Lähitulevaisuudessa eläköitymisen vuoksi tiemestareiden määrä vähenee siten, että kaikilla tiemestareilla on valvottavanaan kaksi alueurakkaa. Tiekilometreissä mitattuna tämä tarkoittaa sitä, että valvottavaa tiestöä on reilut 2 000 km tiemestaria kohti. Koska tiemestareiden toimenkuvaan kuuluu urakan valvonnan lisäksi joukko viranomaistehtäviä, on selvää, ettei aika riitä nykyisinkään kovin hyvin tiestöllä liikkumiseen. Tiemestareiden apuna onkin ollut jo parina viime talvena laadunvalvontakonsultti suorittamassa pistokoevalvontaa. Toistaiseksi Savo-Karjalassa ulkopuolisten toimesta toteutettua pistokoevalvontaa on tehty ainoastaan talvihoidossa, mutta paineita palvelun laajentamiseen myös kesähoitoon on.

Mielipiteitä ulkopuolisen konsultin käytöstä alueurakan laadunvalvonnassa on varmasti puolesta ja vastaan. Toisaalta on myös arvosteltu saman tiepiirin alueella toimivien tiemestareiden

erilaisia toiminta- ja tulkintatapoja, puhumattakaan tiepiirien välisistä eroista urakoiden valvonnassa. Konsulttia käyttämällä samat henkilöt suorittavat laadunmittausta saman tiepiirin alueella, jolloin ainakin valvonnan määrä ja toimintatavat yhtenäistyvät eri alueurakoiden välillä. Tärkeää on kuitenkin muistaa, että laadunvalvontakonsultit ainoastaan dokumentoivat vallitsevat olosuhteet tiestöllä mittaushetkellä. Mittaustietojen tulkinta ja mahdolliset seuraamukset laadun alittavista mittaustuloksista on edelleen tiemestarin tehtävä.

Hyvää laatua tiestöllä tuotetaan, ylläpidetään, varmistetaan ja valvotaan siksi, että liikennöinti olisi turvattu kaikissa olosuhteissa. Tiestön kunnossapito on näkyvää työtä ja arvostelijoita on paljon. Tilaajan ja tienkäyttäjien laatuvaatimukset eivät välttämättä ole samanlaiset. Tienkäyttäjien odotukset tiestön hoidon suhteen ovat usein korkeammalla kuin tilaajan asettama laatutaso. Tehokas tiedottaminen sovitusta pelisäännöistä olisi hyvä keino saada tienkäyttäjät ymmärtämään tilaajan ja urakoitsijan toimintaa tien päällä.

Nyt talven kynnyksellä toivottavasti jokainen meistä palauttelee mieliin talvikelien tuomat haasteet. Tiehallinto ja urakoitsijat tekevät parhaansa liikennöitävyyden turvaamisessa kaikilla teillä, mutta niin autoilijan kuin jalankulkijankin on syytä ottaa säätilat huomioon ja keventää kaasujalkaa tarpeen mukaan.

Tiestön kunnossapito on näkyvää työtä ja arvostelijoita on paljon.